

LIETUVISKAS SAVAITRASTIS
Mėna kiekvieną ketvirtadienį Clevelande
Leidžia
Ohio Lithuanian Publishing Co.
6820 Superior Ave. Cleveland 3, Ohio
Redaktorius
Vincas Rastenis
Kaina metams, užsimokant iš anksto:
Jungtinėse Valstybėse \$3.00
Kanadoje \$4.00 Kitur \$4.50
Užsisakyti galima kiekvieną mėnesį, nerelikiškai laukti metų, pusmečio ar mėnesio pradžių.

DIRVA

★ ★ ★
THE FIELD

The only Lithuanian Newspaper published in Ohio reaching a very large majority of the 100,000 Lithuanians in the State and in Cleveland.

LITHUANIAN WEEKLY
Published every Thursday in Cleveland by
Ohio Lithuanian Publishing Co.
6820 Superior Ave. Cleveland 3, Ohio
Editor
Vincas Rastenis
Subscription per year in advance
In the United States \$3.00
In Canada \$4.00 Elsewhere \$4.50
Entered at Second-Class matter Decem-
ber 6th, 1915, at the Cleveland Postoffice
under the act of March 3, 1879.

No. 33

Ats. Nr. kaina 6 c.

Augst 17, 1950

CLEVELAND, OHIO

1950 m. rugpjūčio m. 17 d.

Tel.: EN 1-4486

(35-ti metai 35th year)

MUSŲ VISUOMENĖJE

Kultūros Fondas

Šiandien trečiame puslapyje laikinė Kultūros Fondo JAV Apygardos valdyba skelbia taisykles, kaip organizuoti LKF skyrius.

Pereitą sekmadienį įvykusia-me susirinkime Clevelando skyriaus valdyba, apsiėmusi laikinai eiti apygardos valdybos pareigas, kreipėsi į narius patvirtinimo savo tam žygiui. Susirinkimas, žinoma, sutiko, kad tai būtų daroma, ir paskirti valdybos nariai gal net be reikalo per ilgai jiems tą dalyką įrodinėjo...

Tuos įrodinėjimus daugiausiai sužadino viename laikraštyje pasirodęs straipsnis, kuriame pareikšamas lyg ir nepasitenkinimas, kodėl kultūrinės veiklos organizavimas šitaip susiklostė.

Tame straipsnyje nurodoma, kad kultūrinę organizaciją čia jau yra, reikia tik sušaukti jų kongresą ir sudaryti centrą. O dabar jų net neatsiklausus daroma kitaip... Tačiau grynai kultūrinės veiklos organizacija — TMD, savo seime net neapsvarstė jos pačios pirmininko panašaus pasiūlymo, o kitos organizacijos kultūrinėje srityje pasireiškia tik šalia savo specialių uždavinių.

Todėl nusistatytą to reikalo nebeatidėti. Paaiškėjo, kad jau dvi lokolines kultūrinės veiklos organizacijos pareiškė virstančios LKF skyriais, o dar iš dviejų vietų kreiptasi dėl instrukcijų, kurios kaip tik dabar ir skelbiamos.

Kongreso atstovė kalbės lietuviams

Pereitą šeštadienį Clevelando Lietuvių Politinio Klubu valdyba lankėsi pas Kongreso atstovę Frances Payne Bolton, kuri bus viena iš pagrindinių kalbėtojų spalį 1 dieną Clevelando Lietuvių Salėje rengiamose prakalbose. Tai yra naujas lietuvių žingsnis į priekį Amerikos visuomenėje, nes ligi šiol net ir rinkimų progomis kandidatai retai kada atsidavę reikalo ir laiko sueiti į pažintį su čionykšte lietuvių visuomene. Mat, jiems vis atrodo, kad lietuvių grupė čia per daug nežinoma ir nereikšminga. Dabar mūsų vardas tampa vis žinomesnis, tad ir pradeda daugiau mumis domėtis bei su mumis skaitytis.

Frances P. Bolton yra žinoma asmenybė. Clevelando miesto istorijoje — "Cleveland: The making of a city" jos vardas kelis kartus yra minimas tarp įžymųjų žmonių. Jos politinė karjera prasidėjo, kai ji 1939 metais buvo paskirta į Kongresą vietos jos mirusio vyro, kaden-bicijai užbaigti. Nuo to laiko ji vis tas pareigas išrenkama ir aktyviai dalyvauja didžiojoje Amerikos politikoje. Ji išrenkama nuo respublikonų partijos.

Kaip užsienio politikos komisijos narė Atstovų Rūmuose, ji daug prisidėjo prie tremtinių imigracijos įstatymo priėmimo, o paskutiniu metu yra padėjusi ir paskiriems lietuviams, netiesiogiai įskūstiems ir sulaukantiems Vokietijoje, neleidžiant vykti į Ameriką.

Maliko kombinacijos

Malikas vis dar pirmininkauja Saugumo Taryboje. Iš to jis turi Maskvos politikai naudoti, bet toji nauda Maskvai gali ir gana brangiai kaštuoti.

Per šią savaitę Saugumo Taryboje negalėjo būti nei menkiausio nutarimo. Pavydžiui, negalėjo net nutarti išsklausti Pietų Korėjos vyriausybės skundo, nors dienotvarkė to skundo svarstymas yra vienintelis dalykas, nes kiti Maliko pasiūlymai buvo atmesti.

Pietų Korėjos vyriausybės atstovas sėdi salėje ir laukia pakviečiamas prie stalo. Bet pakviesti jį turi pirmininkas, o jis nekviečia. Jeigu jis pasakytų, kad atmeta tą atstovą, tai tas jo patvarkymas galėtų būti tas jo dauguma pakeistas. Bet jis to nesako. Jis atsineša šiauriečių raštą prieš amerikiečius ir jį skaito, sakydamas, kad čia yra skubėsnis reikalas. Ameri-

kietis sako, kad pirmininkas patvarkė neklausyti užpultųjų nusiskundimo ir siūlo dėl to patvarkymo balsuoti. Bet Malikas sako — ne, aš nieko nepatvarkiau, nes esu tokioj padėty, kad negaliu ką nors patvarkyti, o kai nėra patvarkymo, tai nėra ką ir balsuoti. Tada prasideda iš abiejų pusių kaltinimai dėl to, kas yra tikras užpuolikas Korėjoje. Čia, žinoma, Maliko, plepalai neturi reikšmės bet juos Maskva per radiją perduoda Azijos tautos, ir ta propaganda Azijos tautos pasiekia daug plačiau, negu amerikiečių ar anglų. Taip Malikas laimi, du dalykus: sustabdo Saugumo Tarybos veikimą ir prisidaro daugiau draugų Azijoje. Bet iš kitos pusės — jis vis aiškiau atveria akis Vakaram, pasauliui, kuris jau pradeda netekti kantrybės...

Antroji savaitė kovos dėl Pusano pakrantės neišsprendė galutinai klausimo, ar Jungtinių Tautų pajėgos Korėjoje išsilaikys. Bet viltis išsilaikyti nesumažėjo, o šiauriečių planas rugpjūčio 15 (Japonijos kapituliacijos sukakties) dieną paimti bent Taegu miestą, jei ne patį Pusaną, liko neįvykdytas.

Ir dabar mūšiai vyko trijuose punktuose. Tik pietinėje dalyje amerikiečiai laimėjo keliolika mylių žemės ir atitolino priešus nuo Pusano, bet Chingju miestelio neatėmė ir visų šiauriečių atgal už upės neišvijo, nors ir padarė jiems labai stambių nuostolių. Užtat šiauriniame kampa amerikiečiai neatlaikė žvejų miestelio Pahan, prie kurio yra aerodromas, dar neatiduotas, bet jau nebeįmanomas panaudoti tolkol Pohangas bus priešų užimtas. Šios vietos užleidimas lai-

Korėjoje be didelių permainingų

komas didžiausia ir nuostolingiausia klaida visame šiame kare. Tai buvusi grynai komandavimo klaida.

Didžiausias priešų spaudimas tebėra vidury, Taegu link. Vieną dieną priešai jau buvo net dviejose vietose perkirtę kelią tarp Taegu ir Pusano, bet tie įsiveržėliai (ar partizanai), matyti, buvo likviduoti. Tačiau juntama, kad Taegu linkme užpuolikai sutraukė apie 60,000 kariuomenės, kuri pamažu jau esanti perkelta per upę ir rengiasi pulti. Tai yra beveik daugiau kariuomenės vienoj vietoj, negu amerikiečiai jos iš viso turi Korėjoje.

Stengdamiesi sutrukdyti arba nors susilpninti numatomą puolimą, amerikiečiai ėmė smarkiai bombarduoti priešų pozicijas. Antroji B-29 bombonešiai, skridami būriais po 10, leido į sukoncentruotą priešų kariuomenę 500 svarų bombas ir iš viso jų per vieną dieną numetė 960 tonų. Žvalgybiniai lėktuvai praneša pastebėję daug gaisrų po bombardavimo. Žinoma, tikslų rezultata nežinoma, bet manoma, kad tuo būdu rengiamas puolimas bus gerojai sutrukdymas.

Bombardavimas vyksta ir tolimesnėse vietose. Labai smarkiai subombarduotas miestelis prie Karėjos — Rusijos sienos, per kurį vyksta rusų ginklų perdavimas iš Vladivostoko.

Nors Malikas ir aiškina, kad rusai dabar ginklų Korėjiečiams nedada, kad rusiškai ginklai ten atsirado tik 1948 metais, kai rus-

centas nenuėjo į Sąjungos kasą. Priešingai, Sąjunga per savo skyrius yra įnešusi parodos reikalus apie 700 dolerių, o iš Sąjungos centro kasos parodos išlaidoms išmokėta apie 1,000 dolerių. Pasakytų, kad "surinkti pinigai nuėjo į Sąjungos kasą" — gali tik tas, kam iš viso teisybė nerūpi, kas nemoka atskirti savų asmeninių reikalų nuo bendrųjų ir kas pats Dailės Parodą nemato nieko kita, kaip tik biznį ir progą pasipelninti.

— Paroda, kaip sakiau, ir New York'e, ir Waterbury, ir čia nebuvo ir nebus naudojama vienos kurios srovės reikalui. Iš jos nekrauna sau kapitalo jokia srovė. Parodos komitetai dalyvavo žmonių iš visų srovių ir niekas niekados neturėjo pagrindo prikišti parodai sroviškumo.

— Kokia yra parodos finansinė padėtis?

— Parodos atgabenimas, muišas, sandėliavimas, draudimas, išstatymas ir visokia priežiūra sudarė išlaidų apie \$16,000. Pajamų turėta apie \$13,000. Tikimės, kad Chicago lietuvių dosnumas padės skirtumą išlyginti.

Baigdamas pasikalbėjimą, adv. A. Ols pabrėžė reikalą visiems lietuviams kultūrininkams plačiau suprasti lietuvių kultūros garso reikšmę Amerikoje.

Esame gavę dr. M. J. Colney atsiliiepimą į dail. Krasausko pasiskelbtus priekalbus parodai Waterburyje, kurį tačiau dėl vietos stokos šiame numeryje, esame priversti atidėti kitam Nr. RED.

sy kariuomenė pasitraudama jų kiek pardavusi, bet tai tik pasakos. Amerikiečiai jau rado šovinių skeveldrų ir šautuvų su rusiškais įrašais ir gamybos data "1950". Negalėjo gi rusai jau 1948 metais parduoti šimet gamintų ginklų... Be to, pas šiauriečius užtikinami rusiškai tankai daug moderniais šarvais ir įtaisymais, negu buvo pereitime kare vartoti. Per Naktango upę šiauriečiai persikėlė po vandeniu paslėptais tiltais, kurių negalima pastebėti iš lėktuvų — tai yra vienas iš naujausių rusų karinių išradimų.

Trumpai kalbant

— Rusų valdomoje Rytinėje Vokietijoje 145,00 vokiečių laikoma kalėjimuose — koncentracijos stovyklose. 96,000 vokiečių esą nukankinta, o 37,000 išvežti į Rusiją.

— JAV stato didžiausį pasaulyje lėktuvnešį. Jis bus 65,000 tonų ir kaštuos 189 milijonus dolerių.

— Danijos vyriausybė atsisakė ir paleidžiamas parlamentas. Nauji rinkimai paskirti rugšėjo mėnesio 5 dieną.

— Naujas JAV pasiuntinys prie senosios Kinijos vyriausybės jau nuvyko į Formozą.

— Vakariniai sąjungininkai, pasak kai kurių šveicarijos laikraščių, planuoja Vokietijos pramonę įjungti į Europos ginklų gaminto planą. Vokiečiai to labai laukia ir tikisi sumažinti Vokietijos dabar esamą nedarbą.

— Colorado valstybėje yra turtingi uranijaus sluogsniai. Uranijus reikalingas atomei energijai gaminti.

— Penkiliolikos Europos valstybių atstovai, posėdžiaują Strasbūre, Prancūzijoje, priėmė rezoliuciją, kad tuoj būtų organizuota visas tų valstybių armija Europai nuo komunizmo ginti. Rezoliuciją pasiūlė W. Churchill.

Šį penktadienį Chicago Herald American bus idėtas vedamasis straipsnis, kuriame bus keliamas Lietuvos klausimas. Patairame lietuviams šiuo straipsniu susidomėti, jį paskaityti ir parašyti savo įspūdžius William Randolph Hearst'ui, McCloud, California, nes jis pats tą straipsnį yra aprobavęs. Galima rašyti ir į Chicago, Herald American redakcijos adresu. Tas straipsnis busiškis pakartotas ir kituose Hearsto laikraščiuose. To kio straipsnio pasirodymas didžiojoje Amerikos spaudoje itin svarbus dabar, kada Valstybės Departamentas, atsiliepdamas į Lietuvos, Latvijos ir Estijos pasiuntinių memorandumą, pažadėjo Jungtinių Tautų Organizacijoje per Amerikos delegaciją pajudinti tų kraštų klausimą sąryšyje su pasiuntinių iškeltais faktais apie tų tautų naikinimą. Tas klausimas gali būti iškeltas ateinančiame Jungtinių Tautų Organizacijos visuotiniame susirinkime.

ŠIOJE ŠALYJE

KOMUNISTŲ VADUS, kuriems teismo paskirtoji bausmė už išdavikišką konspiraciją jau ptvirtinta antroje instancijoje, rengiasi jau tuojau sodinti į kalėjimą, nebelaukiant, ką pasakys Aukščiausias Teismas į jų dar teberengiamą skundą. Vyriausias Valstybės Gynėjas jau kreipėsi į teismą, siūlydamas panaikinti nutarimą laikyti juos paleistus už užtatą. Nes, būdami laisvi, jie tęsia ypač dabar Amerikai pavojingą darbą.

Bridges, komunistų vadas Kalifornijoje, buvęs uostų darbininkų unijos vadas, kuris irgi teismo nubaustas už panašius dalykus, jau pasodintas į kalėjimą prieš porą savaičių. Jam yra ir pilietinė atimta, nes jau įgijo melagingai prisiekdamas.

Bridges, būdamas laisvas, bandė kurstyti uostų darbininkus, kad jie kludytų karo medžiagos ir kariuomenės išsiuntimą į Korėją. Žinoma, visi komunistai daro viską, kad tik Amerika pralaimėtų Korėjų.

Kada Bridges byloje teisėjas nutarė panaikinti užstatą ir sodinti jį į kalėjimą, tai tas pasiprašė palaukti bent iki pirmadienio, kad jis dar galėtų praleisti savaitgalį su žmona...

Teisėjas į tai atsakė, kad dabar daug yra Amerikoj žmonių, kurios negali sulaukti savo vyro savaitgalio drauge praleisti, nes jie yra tolimoje Korėjoje, kur nebūtų, jei ne tavo draugai užpuolikai, kurių reikalams taip uoliai nori patarnauti...

Dėl tų pačių priežasčių Kongrese netrukus nusatomą priimti atitinkamą įstatymą, kuriu norima griežčiau suvaldyti Amerikos priešų talkininkus — komunistus ir jų rėmėjus.

CLEVELANDO lietuviškai

kalbančių komunistų organizacijos kaip tyčia dabar paskelbė savo pilną sąrašą su visų vadeivų vardais ir pavardėmis. Labai laiku! Tas įdomus sąrašas pasirodė "Laisvėje" po angliškai parašytu tekstų protesto, įteikto Clevelando mayorui. Ten protestuojama prieš Bimbos mitingo piketavimą ir, kaip paprastai, ypatingai išliejama tulžis prieš naujakurius, vadinant juos hitlerininkais, tvirtinant, kad jie nacių pusėje kariavo prieš Ameriką, ir tt. Žinoma, tos pasakos neturi reikšmės. Užtenka paminėti tą faktą, kad pikieto vadovas "kariavo nacių pusėj" būdamas nacių kalėjime!

Labiausiai dėmesio verti yra patys parašai po tuo raštu. Ten matome A. Mockaitį, J. Zebrij, J. Stripeiką, visą eilę "Amerikiečių - Lietuvių Moterų Klubu" atstovų, toliau eilę lenkų raudonųjų komunistinių organizacijų ir kitų, su pačia "progresyvia" partija priešaky!

Sąrašas labai įdomus ir įsidėmėtinas. Ypač tas "Am. Liet. Moterų Klubas". Iš jo, be abejo, "amerikietės moterys" skelbia lietuviams tremtiniams "mobilizaciją", kad tik jų kaip nors iš čia nusikratytų, kad mažiau kas kludytų juos rengti demonstracijas šūkiu "šalin rankas nuo Korėjos"...

SLA PROBLEMOS

Kalba kaimynas — iš kito susivienijimo!

Duodame žodį vienas iš naujakurių, kuris yra katalikiniame susivienijime, ir kuris kalba apie dalykus, kurie abiem susivienijimams bendri.

Jau turbūt daugiau kaip po du tūkstančius naujų narių yra suverbavusios abi lietuvių apdraudų organizacijos iš naujųjų ateivių tarpo. Mano supratimu, ir viena ir kita savo veikloje niekuo nesiskiria. Atvirai pasakius, maža tos veiklos ir terodo.

Noriu čia pasisakyti vienu kitu opesniu klausimėliu, kurių, mano supratimu, abi tos organizacijos neturėtų pamiršti, kol jos dar nešioja lietuvių vardą ir nori, kad naujieji ateiviai taptų nariais.

Aš pats įsirašiau nariu į LRKSA tik todėl, kad jis yra lietuvių apdraudų organizacija. Nei aš, nei daugumas kitų naujųjų narių nemano visą amžių čia pasilikti, tuo pačiu nesitiki ir pačia apdrauda pasinaudoti. Įsirašėm tuo tikslu, kad dalis sudėtų mūsų skatikų būtų panaudota kovoje už Lietuvos laisvę, sušelpiti vargstantiems lietuviams pasaulyje ir lietuvių bei

tam tautiečiui, norinčiam pasiekti JAV-bes, reikia tam tikro piniginio užstato. Nė kartą neteko patirti, kad LRKSA ar SLA, varydami milijonines sumas ir garbindami, kaip ekonominės lietuvių tvirtovės, būtų tiems vargšams atėjusios į pagalbą.

Gal tos abi organizacijos negali daryti pašalinių išlaidų? O vis tik jos daro, tūkstančius, galima sakyti, paleidžia vėjams. Paimkim tuos organizacijų organus — GARSĄ ir TĖVYNĘ. Tūkstančiai dolerių išleidžiama kasmet, o naudos — beveik jokios. TĖVYNĖ rečiaus kada man į rankas pakliūna, bet GARSĄ paverčiau kas savaitę. Tiesiog graudu darosi turint toki laikraštį rankose: žinios senos, neatnaujintos, stilius gramzdžiškas. Beveik kad niekas iš narių neskaito (nėra nė ko skaityti!), pinigai išmetami kaip į balą. Man tiesiog nesuprantama, kokiais tikslais leidžiami TĖVYNĖ ir GARSAS. Jei tik tokius organus tepajėgia turėti tokios didelės ir stiprios organizacijos, tai yra didžiausia gėda ir neatsakingas pinigų eikvojimas.

Dažnai skaitome lietuviškuose laikraščiuose, kad vienam ar ki-

tam tautiečiui, norinčiam pasiekti JAV-bes, reikia tam tikro piniginio užstato. Nė kartą neteko patirti, kad LRKSA ar SLA, varydami milijonines sumas ir garbindami, kaip ekonominės lietuvių tvirtovės, būtų tiems vargšams atėjusios į pagalbą.

Nenoriu būti pranašas, bet jeigu ir toliau abi šios organizacijos eis senu keliu, ateitis — miglota. Senieji nariai gal laikyis kiek tvirtiau, nes jiems, idėjusiems daug pinigų, rūpės ir apdraudą išgauti, o naujieji nariai tolinis, nes jie nerai patiesinimo savo buvimui šiose organizacijose.

• Tuos, kuriems šis kaimyninis organizacijos naujo nario pasisakymas atrodo per griežtas, kviečiame nenusiminti, nes tai nėra paskutinis žodis šiose diskusijose. Šis pasisakymas tik liudija, kokių yra nuotaikų visuomenėje ir koks gyvas klausimas šių diskusijų liečiamas. RED.

DETROIT, MICH.

BALFO RINKLIAVA

Tęsdamas kilniųjų tremtinių gelbėjimo darbą, Balso 76-tas skyrius ir šiais metais organizuoja viešą aukų rinkliavą Detroito. Ji įvyks rugsėjo 30 dieną. Paruošiamieji darbai jau pradėti. Jiems vadovauja "Tag Day" Komitetas, sudarytas iš visuomenės veikėjų ir patyrusių šalpos organizatorių. Komitetui pirmininkauja Elzbieta Paurazienė, Balso 76 sk. pirmininkė. Garbės pirmininkais pakviesti: kun. dr. J. Boreišis, kun. J. Čižauskas, kun. V. Savage, teisėjas J. Uvick, J. Pilka ir adv. A. Conrad. Komiteto nariai išrinkti: kun. J. Klounis, O. Grybėnė, M. Kase, O. Kasevičiūtė, B. Keblaitienė, M. Kučinskienė, P. Medonienė, A. Savickienė, P. Pajaujienė, M. Stankienė, A. Dainius, P. Balyas, M. Bavarskas, A. Narusevičius, P. Padalskis, J. Paškauskas, V. Pauža, V. Urbonas.

Rinkliavos pasisiekimas daugiausiai pareis nuo rinkėjų daugumo. Todėl reikia skubiai pradėti registruotis į rinkėjų sąrašą. Užsiregistruoti galima pas šiuos komiteto narius telefonu: E. Paurazienė UN 2-3298 M. Kučinskienė TA 5-0234 P. Pajaujienė TA 6-3256 A. Narusevičius TA 5-5947

Būti aukų rinkėju yra tikrai realus patriotinis darbas, kurio kaip tik daugiausiai reikia vietos begalinės ir tuščios skambančios gražbylostės! Tad, detroitiečiai, pasirodykite esą tie realieji darbininkai!

LIETUVIŲ KLUBE

dabar yra įrengtas pulkus televizijos priimtuvas. Nariai ir jų svečiai kviečiami apsilankyti ir pasigėrėti.

LIETUVIŲ ARCHYVAS

Lietuvos Istorijos Metraščių

BOLŠEVIZMO, NACIONALSOCIALIZMO, TREMTIES METAI

Redaguoja: Jonas LEONAS

(Tęsinys)

1940 METŲ MASKVOS KALTINIMAI LIETUVAI FAKTŲ ŠVIESOJE

Vilniaus Apygardos Teismo prokuroras J. Brazinskas.

"Dar stovint sovietų tankistams šnipiškų kareivinėse, aš su savo draugėmis ir draugais dažnai eidavau į mišką paimti ir parsinešti šakų. Praeinant pro tankistų aikštę, mane keletą kartų užkabino vienas tankistas. Vieną kartą jis mane pasikvietė į mašinos vidų, kur mes ilgą laiką kalbėjome. Po to, tas tankistas, vardu Kolia, pradėjo mane lankyti mano namuose, nors tuo laikymu buvo nepatenkinta mano motina ir patėvis. Kiek laiko lankėsi, tiksliai aš negaliu pasakyti, bet nelabai ilgai. Vieną dieną ties mūsų namais sustojo sunkvežimis ir iš jo raudonarmiečiai mane išmetė porą batų, dėl ko aš iš savo kaimynų susilaukiau pavydo. Tą patį vakarą atėjo Kolia papasakoti, kad jo dalinys išvyksta kitur, kad jam įgrišo tarnyba, ir, kad jis nutarė nevykti su savo daliniu ir prašė, kad aš su tiksliau jį slėpti savo namuose. Aš labai išsigandau, bet mylimojo prašoma, pradėjau svyruoti. Tą naktį Kolia į kareivinės negrįžo ir iš manęs išėjo tik anksti rytą. Dienos metu į mūsų namus buvo atvykę Kolia iš kito raudonosios armijos pareigūnai, bet aš pasiūliau, kad tuose namuose jokio kario nėra, šie patikėjo ir išvyko. Taip Kolia slapstėsi kelias dienas, t. y. vėliau vakare atėdavo pas mane, o anksti rytą vėl išeidavo. Kur Kolia slapstėsi, aš tikrai nežinojau; jis sakydavo, kad visą dieną slapstosi miške griovyje už žvėryno. Kas rytą aš jį apripindavau maistu. Po keleto dienų Kolia ir aš pradėjome abejoti, ar ilgai pavyks taip slapstytis, nes jis jau pastebėjo, kad kreipiasi į save dėmesio. Abu pradėjome tartis ir ieškoti išeities. Aš buvau pasiūliusi Koliai bėgti pas savo naminius į Rusiją, o jeigu ji sugautų, o tas gali atsitikti einant per sieną, reikės aiškintis, kad jis nemanęs visai pasišalinti iš kariuomenės, o vykstas tik laikinai, pasimatyti su savo šeima, kurios nemanęs jau treti metai ir jos labai pasiilgęs. Kolia šį projektą atmetė, nes jei ji sugausi, tai susaudysia, nes už pabėgimą iš raudonosios armijos kitos bausmės nėra. Tada Kolia pasiūlė tokį planą: įsiai grįžti į savo dalinį ir paaiškinti, kad buvo užmiršęs kareivinėse savo daiktus ir kai sugrįžęs su daiktais, tai dalinys jau buvo išvykęs. Kol ji surašė prašę keletas dienų. Šiam sumanymui pradžioje pritariu ir aš, net ir buvau nuėjusi teirautis lietuvių kareivius, kur tankistai išvyko, bet vėliau Kolia sumanymą atmetė, nes niekas, man rodos, negalėjo patikėti jo pasiaiškinimui. Aš pati pasiūliau Koliai, grįžus į savo dalinį ir nuėjus į komendantūrą papasakoti taip: išvykstant tankų brigadai iš šnipiškų kareivinių, jis užmiršęs savo daiktus; kai grįžo su daiktais, tai netoli kareivinių rytinių vartų jį užpuolė trys nepažįstami asmenys, užmovė ant galvos maišą, ir nugarbė toliau įmetė į rūšį. Rūšyje jis išbuvęs ilgą laiką ir pajutęs, kad netoli yra vandenčio vamzdžiai; nusileidęs į tą vamzdį, ir, juo besidamas, išgęs nežinomoje miesto dalyje ankstyvą rytą; sutikęs tik vieną moterį, kuri jam pasakiusi, kad jis esąs netoli geležinkelio stoties; jis nuvykęs į Naująją Vilnią, nes nežinojęs, kur tuo metu stovis jo dalinys. Šiam sumanymui Kolia pritarė ir, atsisveikinęs su manimi, išėjo."

Šis Julijos Savickaitės parodymas Kriminalinės policijos buvo užprotokuluotas ir Julijos Savickaitės pasirašytas. Prie savo parodymo Julija Savickaitė patiekė Kolia nuotrauką su užrašais kitoje pusėje ir parašu "Nikolai Šmarg..." (Nikolaj ir Šmarg... parašyti visai aiškiai, kitos pavardės galo raidės neaiškios, bet iš brūkšnių ir vingių ir jų skaičiaus galima neabejotinai tvirtinti, kad tai Šmargonec).

Iš Vilniaus kriminalinės policijos gavusi šio parodymo protokolą, Komisija išskvietė Juliją Savickaitę. Čia ji buvo iš naujo ištardyta. Klausiant per lenkų kalbos vertėją, ji papasakojo visą tai, ką buvo sakiusi ir kriminalinėje policijoje ir, be to, pridūrė, kad jos namuose yra paslėpti Kolia daiktai — milinė, knygos ir autai, kuriuos paslėpęs rūšyje jos patėvis, bijodamas kratos. Julija taip pat papasakojo, į kokį popierių bei laikraštį vyniojavusi Koliai valgi, kai jis eidavo slėptis. Policijai padarius kratą Julijos S. bute, buvo rasta raudonarmietiška milinė su parašu vidurinėje pusėje, labai panašiu į "Šmar..." parašą atvaizdą, trys karo tarnybos vadovėliai ir autai, o miške, kur pagal Kolia pasakojimą, jis slapstėsi, buvo rastos laikraščio liekanos. Parodžius tas liekanas Julijai S., ji pareiškė, kad tai yra tas pats laikraštis, į kurį ji vyniodavusi Koliai maistą, kai šis eidavo slėptis.

Julijos Savickaitės parodymą patvirtino ir kiti liudytojai: vieni jų matė iš eilės du vakarus einantį iš žvėryno netvarkingai ausirengusį ir susitepusį raudonarmietį tokios išvaizdos, kaip Šmargonec nupiešė J. Savickaitė, o vienas liudytojas matė ankstyvą rytą iš Julijos Savickaitės kiemo išeinantį raudonarmietį. Šie parodymai visiškai atitiko Julijos Savickaitės parodymus.

Nesitenkindama gautais duomenimis, Komisija aiškino ir kitas tariamas Šmargoneco pagrobimo aplinkybes ir patyrė: štai ką: Sovietų tankų brigada stovėjo šnipiškų kareivinėse greta Lietuvos pėstininkų pulko. Sovietų vadovybė labai rūpinosi, kad į jų rajoną nepatektų nė vienas pašalinis žmogus ir tuo tikslu visas kareivių rajonas buvo apstatytas sargybmomis. Kadangi į lietuvių kareivines tekdavo eiti pro Sovietų sargybas, tai lietuvių kariai turėjo būti aprūpinti specialiais leidimais su atvaizdu ir tik juos parodžius buvo praleidžiami pro Sovietų sargybas. Lietuvių pulko sargybos buvo išstatytos tik kareivinių rajono viduje, tačiau tą dieną, kai Sovietų tankistai kraustėsi iš šnipiškų kareivinių, pulko vado pulkininko Šurkaus įsakymu sargybos buvo padvigubintos ir išstatytos ne tik viduje, bet ir už kareivinių tvorų. Pulkininko Šurkaus pareiškimu, nei tą dieną, kai tariamai buvo pagrobtas raudonarmietis Šmargonecas, nei vėliau jis negavo jokių pranešimų apie bet kokį įvykį kareivinių rajone.

Komisija, gavusi Vilniaus šnipiškų kareivinių planą su atžymėtomis jame vietomis, kur stovėjo lietuvių pulko sargybos, nuvyko į vietą ir apžiūrėjo ne tik rytinių vartų rajoną, bet ir gretimuosius rajonus ir įsitikino, kad visai netoli rytinių vartų, kur neva buvo pagrobtas Šmargonecas, stovėjo sargybinis ir iš sargybos vietos puikiai buvo matoma gana plati apylinkė, o ypač ta vieta, kur yra kontrolinis vandentiekio vamzdis. Komisija įsitikino, kad vamzdžio dūrelės užrakintos, ir, anot pulko vado pa-

reikimo, jos visuomet būdavo užrakintos, o raktas buvo atitinkamo pareigūno žinioje. Įmesti į tą vamzdį žmogų, nors jis ir visai nesipriešintų, visai neįmanoma, o jei kurio nors stebuklu ir pavyktų, tai tatau neabejotinai turėtų pastebėti sargybinis. Už rytinių kareivinių vartų yra gana platus tyrfauskis, artimiausi trobesiai gana toli, kanalizacijos nei vandentiekio vamzdžių jokių nematyti ir jų visai nėra, nes kareivinės turi savo atskirą vandentiekį.

Komisija patikrino ir Vilniaus miesto vandentiekio bei kanalizacijos braizinius ir, išklausiusi specialisto nuomonę, įsitikino, kad kanalizacijos vamzdžių nėra, o jeigu jie ir būtų, tai tik liguistas fantazijos žmogų būtų galima įtikinti, kad jais žmogus galėtų nukeliauti apie 5 kilometrus kelio ir sveikas pamatytų dienos šviesą.

Anot Sovietų tvirtinimo, Šmargonec buvo pagrobtas gegužės 18 d. ir grįžo tik gegužės 26 d., vadinasi, nevalgius, negėręs, ir tamsoje išbuvo beveik šešias dienas ir visgi kanalizacijos ar, anot generolo Loktionovo žodžių, vandentiekio vamzdžiais keliaudamas apie 5 km sugebėjo išsilaivinti.

Pisariovo pagrobimas

Nežiūrint pakartotinių Komisijos prašymų suteikti Pisariovo pagrobimo reikalą bet kurių smulkesnių žinių, kiekvieną kartą buvo gaunamas vienas ir tas pats atsakymas: "Mes be Maskvos nieko negalim daryti". Taigi, Komisija šiuo reikalu nieko patirti ir negalėjo.

Komisijos darbų baigimas

Berods, birželio 10 d. į Maskvą buvo pakviestas Ministrų Tarybos Pirmininkas A. Merkys. Prieš išvykdamas, jis pasiėmė Komisijos aktų nuorašus, kai kurių dokumentų originalus ir multiplikotas Šmargoneco nuotraukas su užrašais.

Tiek pats Lietuvos ministras pirmininkas, tiek ir visi lydėjusieji, ypač tie, kurie buvo painformuoti apie surinktus Komisijos duomenis, buvo giliai įsitikinę, kad Sovietų vyriausybę pavyks įtikinti, jog jos kaltinimai Lietuvos vyriausybei nepagrįsti, tačiau kaip vėliau teko patirti, Molotovas tik pasiuko iš mūsų pastangų. Grįžus Lietuvos Ministrų Tarybos Pirmininkui A. Merkiui iš Maskvos, komisijai buvo įsakyta savo darbą nutraukti ir padaryti tik Komisijos darbų santrauką, bet jau birželio 16 d., t. y., raudonajai armijai įžygiavus į Lietuvą, Komisijos pirmininkas buvo skubiai išauktas iš Vilniaus į Kauną ir čia jam buvo įsakyta komisijos tardymo bylą perduoti teisingumo ministeriui, kas ir buvo padaryta.

Taip baigėsi Komisijos darbai, kuriems uoliai talkininkavo kriminalinės ir saugumo policijos aukštesnieji ir kiti pareigūnai, o ypatingai kriminalinės policijos Vilniaus apygardos viršininkas Krasauskas.

Išvados

1. Yra pagrindo manyti, kad raudonarmietis Butajevs pas lietuvių valdžios pareigūnus buvo siunčiamas provokaciniams sumetimais, kad įsitikintų, ar šie nesistengs pas jį rinkti žinias apie Sovietų igulas. Kai Butajevs, pamėgęs nuolatinių vašinimą, ir, greičiausiai, užverbuotas nuolatinių prancūzų žvalgybos agentų, pasijuto nesaugus savųjų tarpe, jis iš kariuomenės pabėgo. Tik tada imtasi jo ieškoti, nes kitaip sunku būtų pateisinti tokį didelį vadovybės nerūpinumą, nes Butajevs išstias dienas ir naktis daugiau kaip du mėnesius bastėsi Naujosios Vilnios mieste, o Sovietų igulose drausmė to jokiū būdu neleidžia.

Butajevs pats nusišovė. Dėl jo savižudybės ir jos aplinkybių neabejojo nė Sovietų kariuomenės atstovai, o patį nusišovimo faktą patvirtino trys raudonosios armijos gydytojai, dalyvavusieji kūno apžiūrėjime, lavono skrodime ir akto bei nuomonės surašyme.

2. Raudonarmiečių Šmargoneco ir Pisariovo "pagrobimas" ir "išsigelbėjimas" buvo nuo pradžios ligi galo išgalvoti. Tiesa, buvo žinių, kad kariai iš raudonosios armijos pabėga, kaip taisyklė būna ir kitose kariuomenėse, tačiau raudonosios armijos vadovybė į Lietuvos vyriausybę kreipėsi tik vienintelį kartą, būtent, suieškoti Butajevą, ir jis buvo surastas. Taigi, tvirtinimai, kad pabėgimus, nugaridimus ir naikinimus vykdė asmenys, esantieji Lietuvos vyriausybės globoje, neturėjo jokio pagrindo.

PAKELIUI Į MIRTĮ —
G. Gaidžiūno aprašymai
apie pergyvenimus vo-
kiečių kalėjimuose. 231
pusl. Kaina \$1.00

Išvykdamas atostogų su
šeima, pranešk DIRVAI
savo adresą — gausi laik-
raštį ir atostogaudamas.

Taupyti galima ir laisškai! Prašykite informaciją paštu!

STANDARD FEDERAL SAVINGS & LOAN ASS'N.

PIGIOS PASKOLOS NAMAMS

TAUPYK SAUGIAI ... mes per 41 metus visiems išmokėjome pareikalavimus
Turtas per 25 milijonus dolerių. Atsargos fondas per 2 1/2 milijono
U. S. Government Securities ir grynais pinigais per 12 milijonų
STIPRIAUSIA TAUPYMO ISTAIGA CHICAGOJE
Federal Savings & Loan Insurance Corporation narys

JUSTIN MACKIEWICH, PRESIDENT & MGR.
4192 Archer Avenue Chicago 32, Illinois
TELEFONAS: Virginia 7-1141

DARBO VALANDOS: Kasdien nuo 9 iki 4.
Trečiadieniais nuo 9 iki 12 dienų. Ketvirtadieniais nuo 9 iki 8 vak.

GREETINGS AND BEST WISHES

To All the Lithuanian People

HARRY JONES

Mayor of Mayfield Heights

CANDIDATE FOR
COUNTY COMMISSIONER

REPUBLICAN TICKET

NOVEMBER 7

GREETINGS AND BEST WISHES

MEISEL MOTORS

LINCOLN — MERCURY

Sales and Service Center

9501 Carnegie Ave.

CE 1-1700

GREETINGS AND BEST WISHES

To Our Friends and Patrons

MUNSON WALLPAPER PAINT
COMPANY

2730 West 25th St.

PR 1-7550

Greetings to All the Lithuanian People

JOSEPH R. NUTT, Jr.

FORMER

State Senator

DIENOS KLAUSIMAI

Redaktorius VINCAS RASTENIS, 6820 Superior Ave., Cleveland, Ohio. Tel.: EN 1-4496, ar HE 1-2447

PASKUBĖSI - ŽMONES PRIJUOKINSI

MŪSŲ visuomeninis ir ypač politinis veikimas nebe vieną kartą yra nukentėjęs nuo nepasiskubėjimo tada, kada būtinai reikia arba veikti nedelsiant, arba vėliau apgailestauti įvykusį pražiopsojimą... Todėl priminimas tos patarlės apie persiskubinimą gali atrodyti nereikalingas. Bet pasitaiko, kad, šiaip jau būdami lėto, ki, kai kuriuose dalykuose imame ir pradėdami skubėti...

Atrodo, kad su tokio paskubėjimo pavyzdžiais galime susidurti ir Pasaulinės Lietuvių Bendruomenės organizavime, bent, kiek tas organizavimas liečia Jungtinės Amerikos Valstybėse esančių lietuvių visuomenę.

— Kaip tai? — paklausa dažnas: — Kada tas klausimas jau taip seniai iškeltas, kada kituose kraštuose lietuviai jau beveik baigia organizuoti Pasaulinės Lietuvių Bendruomenės pamatais, ir kada čia lig šiol dar nieko nepadaryta — kaip gi galima kalbėti apie kokį nors skubėjimą! Juk čia reikia kalbėti tik apie nepateisinamą delsimą, nežinia ko laukimą!

Taip, šiame krašte organizuotai veikiančios lietuvių visuomenės vadai nešoko tuč tuojau vykdyti šį organizacinį sumanymą. Naujoji ateivija dėl to pradėjo daryti nekantri ir... kai kuriose vietose savo atskiras organizacijas, lig šiol vadintas tremtinių draugijomis ar panašiai, pradėjo vadinti Pasaulio Lietuvių Bendruomenės skyriais. Tuo būdu visi dar neapsisprendusieji tuo reikalu lyg ir pastatomi prieš faktą: ar jūs norit, ar nenorit, o PLB organizacija ir šiame krašte jau yra ar bent kuriasi!

Pereitą savaitę DIRVOJE išspausdintame pasikalbėjime A. Olis tuo klausimu taip pasisakė: "Pasaulio Lietuvių Bendruomenės organizavimą esmėje vertinu teigiamai. Tik nemanau, kad josios dėsnius būtų galima mechanškai ir vienodai pritaikinti visų kraštų lietuviams. Reikėtų atsižvelgti į kiekvieno krašto specifinius lietuvių reikalus. PLB apylinkių steigimas Amerikoje susidurs su legaliais keblumais."

Čia yra paminėta priežastis, dėl kurios Amerikos lietuvių visuomenės vadai į PLB klausimą pasižiūri, pasižiūri ir vėl atideda jį į šalį, nežinodami, ką su juo daryti...

Iš tikrųjų, PLB organizavimo dėsnių yra sudaryti žiūrint į kitų kraštų lietuvių gyvenimą pro Vokietijoje buvusių tremtinių stovyklų išdužiusius langus... Kitų kraštų lietuvių gyvenimas ir organizuoto veikimo tradicijos, atrodo, įsivaizduotos "stovykliškai". Todėl ir PLB dėsnių išėjo toki, kad juos visai nesunku realizuoti stovyklose gyvenenčioje visuomenėje, bet kurias labai sunku ar net visai neįmanoma pritaikyti didžiuliam krašte išsimėčiusioje lietuvių visuomenėje, kuri gyvena normalų gyvenimą ir, be to, turi per septynetą dešimčių metų susidariusias organizavimosi tradicijas bei papročius.

Tiesa, kuo gi kalti sumanymo autoriai, kad jie neturėjo sąlygų patys visų kraštų lietuvių gyvenimo išstudijuoti! Jų garbei reikia pasakyti ir tai, kad jie savo laiku kreipėsi į visų kraštų lietuvių vadus, atsiklausdami jų nuomonės apie sumanymą ir prašydami patarimų. Ar jie susilaukė tų nuomonių, ar gavo patarimų? Be to — ne. Tad, jei šiandien sakoma, kad siūlomieji PLB organizavimo nuostatai tam ar kitam kraštui nėra tinkamai priderinti, tai kaltė dėl to neturi kristi vien tik sumanymo autoriams.

Ir dabar dar ne vėlu PLB organizacinius dėsnius priderinti prie kiekvieno krašto sąlygų. Iš esmės juk niekas ir nesako, kad pats sumanymas yra negeras, ar kad tai yra kokia negirdėta naujovė. Juk žydai turi savo pasaulinę organizaciją ir galima tik gėrėtis, kaip jiems tai yra naudinga. Ir legalinius sunkumus jie puikiai mokėjo nugalėti. Žinoma, jų susiorganizavimas yra žymiai kitoks, negu dabartiniam PLB dėsnių projekte numatyta. Bet kas gi draudžia mums surasti tinkamą susiorganizavimo formą?

Kam gi priklauso rūpintis tuo, kad Amerikoje gyvenančių lietuvių įsijungti į Pasaulinę Lietuvių Bendruomenę, kaip glaudžiau suorganizuotas vienetą? Kam priklauso surasti tinkamą tam reikalui formą — tokią formą, kuri atitiktų ir ligšiolines organizacines tradicijas, kuri negriautų esamų organizacijų, ir kuri būtų suderinta su šios šalies legaliniais reikalavimais?

Aišku, kad visų akys čia krypsta į Amerikos Lietuvių Tarybą, kaip į aukščiausią čionykštės lietuvių visuomenės reprezentantę.

Niekas neįtikins, kad to klausimo visai nereikia judinti, ir neįtikins, kad čia negalima jį tinkamai išspręsti. Tuo tarpu vyrauja tik vienas įsitikinimas, — kad Tarybos viršūnė nesirūpys ta klausimą paimti "už

DEMOKRATAI...

NAUJIENOS spausdina tūlo J. Lazdausko-Toliušio pasakojimus apie Urugvajaus lietuvių nuotakas. Tarp ko kita jis štai kaip samprotauja:

"Kas valdys ateities Lietuvoje? Jei socialdemokratai ir valstiečiai liaudininkai, tai gerai, bet jei kiti, tai geriau bolševikai: žūsime mes, tai tiek to, bet svarbiausia tai tas, kad kartu su mumis žus ir liaudies priešai..." Tas NAUJIENŲ bendradarbis ka? Kieno gi valia reikšmingesnia neva atpasakoja Urugvajaus

ragų", kad ji delsia... Tiesa, buvo girdėti, kad ji sudarinėjo net komisijas tam klausimui studijuoti, kad buvo ir kažkokių svarstymų, tačiau jokio viešo pranešimo nei apie teigiamas, nei apie neigiamas išvadas ligi šiol nėra. Tad dar kartą kils klausimas — kodėl kalbame apie pasiskubėjimą, o ne apie delsimo pavojų...

Todėl, kad, viršūnėms delsiant, kiti imasi klausimą spręsti "iš apačios" — be jokių studijų, be jokių svarstymų ir be jokių prisiiderinimų prie aplinkybių. O taip tą klausimą sprendžiant, gero išsprendimo tikėtis sunku ar net ir visai negalima.

Minėtame pasikalbėjime yra tuo klausimu užsiminta ir apie tai. Sakoma: "Yra pavojus, kad Bendruomenę sudarys tik naujakuriai. Toks procesas nuvestų lietuvių į naują susiskaldymą, išardytų bendradarbiavimą ir sukeltų labai nesveikų nuotaikų Amerikos lietuvių tarpe."

Deja, tas procesas jau kai kur prasideda. Jau girdime, kad vienu - kitu yra buv. tremtinių darugijų, pasivadinsiu PLB skyriais ir veikiančių laikiniais PLB nuostatais. Tokiuose vietuose dalyvauja vien tik naujakuriai. Dar daugiau: kai kur naujakuriai steigia atskiras SLA kuopas, arba iš kitų tos organizacijos kuopų išsiskyrę susimeta į specialias vienu naujakurių kuopas. Girdėti, kad kai kur kitose organizacijose yra panašaus palinkimo: organizacijoje dalyvauti, bet sudarinėti atskirus naujakurių vienetus...

Argi reikia aiškinti, koks pavojingas dalykas bendriems lietuviškiems reikalams būtų toks išsiskyrimas? Ypač — kaip gi atrodytų ta "lietuvių bendruomenė", sudaryta šiame krašte iš tegul sau net 20,000 lietuvių, bet vien tik neseniai atvykusių? Tai ką gi — ar tie lietuviai, kurie per dišimtmečius svetimame krašte išlaikė lietuviškumą ir tiek daug pagelbėjo savo tautos reikalams — turėtų būti nebelaikomi lietuvišiais vien dėl to, kad lietuvių jau turėtų būti nebelaikomi lietuvišiais vien dėl to, kad neįstotų į staigiai iš užjūrio atvežtą ir jiems nepažįstamą būdą tvarkomą organizaciją?

A. Olio pareikštas baiminimasis dėl lietuvių visuomenės galimo suskaldymo, yra visai pamatuotas. Kas skubinas bet kokia kaina pradėti organizuoti PLB skyrius vien tik iš vienos ir, būtent, naujosios visuomenės dalies, tas, gal ir neturėdamas to tikslo, neišvengiamai veda į tokį susiskaldymą, kurio kaip tik reiktų visokiomis priemonėmis saugotis...

Vienintelė viltis, kad pavojus dar nėra toks didelis, išsina tik iš to, kad šiose aplinkybėse vien iš naujakurių PLB organizavimas platesniu mastu negali pasisekti. Štai kuria prasme sakoma, kad iš tokio skubėjimo gali išeiti greičiau tik apsiuokinimas.

Ką gi daryti? Ar ir toliau laukti, ar į PLB organizavimą šiame krašte visiškai numoti ranką?

Atrodo, kad tol, kol nėra surasta šiam kraštui tinkama forma, su PLB skyrių steigimu reiktų palaukti, o jei kur toks pavidinimas kokiame vienetui ir vartojamas, tai jį reiktų žiūrėti tik kaip į provizorinį bandymą. Bet tos formos ieškoti reikia: ieškoti rimtai ir neatidėliojant. Iniciatyvos čia turi imtis ne kas kitas, o Tarybos vadovybė. Jai nėra ko bijoti "revoliucijos" visoj sistemoj ir pavojus priklausyti nuo kokio nors "užsienio esančio centro" Priešingai, atrodo, kad įvedus kai kurių organizacinių patikslinimų, šio krašto lietuvių visuomenę gal įsijungti į pasaulinę lietuvių organizuotą sistemą be ypatingai didelės permainos savo struktūroj. O dėl priklausymo nuo kokių kitų centrų dar mažiau turėtų būti baimės, nes, bent iki Lietuvos išlaisvinimo — kur gi daugiau toks centras galėtų būti, jeigu ne čia!

Tad pasiskubinti reikia tik su to klausimo studijomis. Ir naujakurių talka to klausimo sprendime gali būti naudinga. Bet, kol tinkama sistema dar nesurasta, tol nesveika yra kurti "neprinokusius" faktus. Tokie pasiskubinimai ir tiesiogiai reikalui ypatingai daug nepadės, nes turime atminti ir tai, jog dabartiniais nepastoviais laikais PLB klausimas iš viso dar gali susidurti ne su dabartinėmis, o su visai naujomis aplinkybėmis.

lietuvių nusistatymą, bet iš viso rašinio matyti, kad tai yra visų pirma jo paties ir, greičiausiai, tik jo paties nusistatymas.

Kai kartais pasigirsta pareiškimai, kad Lietuva turinti būti arba katalikiška, arba jos visai nereikia, tai, be to, ir NAUJIENOS tuo piktnasi, bet kai toks, beveik dar brutalesnis fanatizmas skelbiamas socialdemokratų bei liaudininkų naudai, tai tokiame fanatizme NAUJIENŲ skiltys atviros plačiausiai... Ne tik protestas, bet nei pastabėlė redaktoriams neišsprūdo. Argi ir NAUJIENOS taip supranta kovą dėl Lietuvos laisvės — "arba mums ten valdžia, arba tegul bolševikai tautą skerdžia"? Ar tai nebūtų per "demokratišką"? Tas NAUJIENŲ bendradarbis ka? Kieno gi valia reikšmingesnia neva atpasakoja Urugvajaus

VELNIAIS

Vytautas - Jonas Narbutas.

(Tęsinys iš pereinamo nr.)

Buvo maždaug šešta vakaro valanda, kai mes sustojome viename kaime apie 12 kilometrų nuo K... miesto, kur aš tuojau pamačiau vienoje kelio pusėje vakaro prielandoje baltuojant masyvų, dviejų aukštų pastatą su kolonomis. Tai ir turėjo būti, kaip aš iš pono Vergilijaus žodžių supratau, dvaro rūmai. Ir turiu pripažinti, kad Vergilijaus apibūdinimas buvo visiškai tikslus: jie yra nenatūraliai masyvūs ir daugiau gąsdina, negu teikia grožio.

Paprasčiau nuvesti mane tiesiai į bokštą.

— Noriu pirma "velnio" įsidanginti į vaidentuvę, — tariau juokaudamas.

Paties bokšto nuo kelio nebuvo matyti. Betgi paėjus kokį puskilometrį pievomis, buvo galima aiškiai įžiūrėti kažką panašų į storo nulūžusio medžio stuoobrį, kyšančį iš skurdaus beržynėlio, kur ir prasi-dėjo vietomis užakęs, vietomis dar atviras liūnas.

Kai vargais negalais, šokinėdami nuo stipresnio ant stipresnio kupsto, pasiekėme bokštą, buvo jau gerokai sutemę. Tai buvo gal kokių penkių metrų aukščio apvalios formos pastatas, nuo laiko pajuodavęs ir persisunkęs puvelyių kvapu, su siauromis durimis ir dviem angom viršuje, kurios iš vidaus pusės buvo pridengtos lentomis.

Žiūrėjau į tą pastatą ir jokių būdu negalėjau suprasti, kurio tikslu jis tokioje niūrioje vietoje buvo pastatytas. Ir gal todėl, kai pravėriau duris (jos buvo masyvios ir apkaltos geležim), ir kai jų klaukus girgždesio prisipildė vakaro tyla, man pasidarė kažko neįprasto. Nesirūždamas eiti vidun, žiūrėjau, kaip durų girgždesio išbaidyta bokšte susimetusi varnų šeima kranksėdama vapsnojo virš mūsų galvų. "Kaip du juodi nelaimės pranašai", nenoromis pagalvoju.

Bokšto viduje nieko nebuvo matyti, išskyrus netoli durų suverstos akmenų krūvos ir į viršų vingiuojančių laiptų.

Keista — bokšte, kuriame pagal pono Vergilijaus pasakojimą, jau per du šimtus metų niekas negyveno, buvo matyti neseniai buvusio žmogaus pėdsakai laiptų pakopose. Betgi keičiausia buvo tai, kad nežinomojo bokšto gyventojų batų atspaudų buvo... še e s e r i o s. Du kartu lipta į viršų ir tik vieną kartą nusileista žemyn. Tad kažkas turėjo gyventi bokšte ir dabar buvo pasislėpęs viršuje. Bent taip aš samprotavau.

Laiptai atsimušė į nedideles dureles, kurios, kaip jau iš pirmo žvilgsnio buvo matyti, vedė į nedidelį, vienintelį bokšte kambarėlį. Batų atspaudos taip pat aiškiausiai rodė jų savininką turintį būti kambaryje.

Aš nedrįsau atidaryti durų ir stovėjau kokią minutę, tarsi suakmenėjęs. Puvelyių kvapas ir net ausyse zvimbianti tyla mane gąsdino. Bet aiškiai jčiau mane sekancio pono Vergilijaus žvilgsnį. "Negaliu pasirodyti jo akys bijas". Pravėriau duris.

Kišeninės lemputės šviesa perbėgau visus kambario pakampus, bet didžiausiam mano nustebimui, nieko įtartina nepastebėjau. Net kai nuėjau nuo langų "langinės" (jei taip galima pavadinti lentines uždangas), kambarioje nieko nepastebėjau. Net kur nors pasislėpti jame nebuvo įmanoma, nes, be senoviško masyvaus vienakojo stalo su greta stovintia minkšta kėde, trumpomis kojomis lovos bei viename kampe primityvus židinio su seniai išblėsusiu ugniakuru, o kitame — keletos apdulkėjusių bonkų ir paprasto molinio bokalo, nieko daugiau nebuvo matyti. Ir vis dėlto "velnio" pėdsakai vedė tiesiai į kambarį.

Gal todėl jaučiausi suglumęs. Net pats kambarys veikė mane bauginančiai: visi jame esantieji baldai (jie neabejotinai buvo šimtų metų senumo), nežiūrint kambario pažaliavusių sienų, buvo visiškai nepaliesi laiko tekmės. Net voratinklų buvo nuostabiai mažai. O lovoje, atrodė, turėjo kas nors neseniai gulėti. Net antklodė buvo atversta, tarsi, ką tik atsikėlus. Lyg nepil-

nos sąmonės būdamas, priėjau prie lovos ir pridėjau ranką prie patalinės Aišku, lovoj nebuvo nė ženklo neseniai gulėjusio kūno šilumos. Tas mano elgesys mane patį dar labiau suglumino.

Lyg ieškodamas išeities iš mane užplūdusios baugų minčių raizgynės, pradėjau žvalgytis po kambarį, kol mano dėmesį patraukė ant stalo stovėjusi žvakidė: joje statyta žvakė buvo visiškai nauja... Pirmą negu aš spėjau padaryti kokias nors išvadas, ponas Vergilijus tarė:

— Tai aš žvakę įstačiau.

— Tu?

(Bus daugiau)

Lietuvių emigrantų dainos

Surinko Dr. J. Balys

9. Amerikos gyvenimą visam apsakysiu.

1. Aš Lietuvos bernuželis
Laiškelį rašysiu,
Amerikos gyvenimą
Visiem apsakysiu.
2. Amerika gera šalis,
Yra daug pinigų.
Čion nereikia bijot Dievo,
Nei klausyt kunigų.
3. Vieni dirba fabrikuose,
Geležis nešioja.
Kiti mainos anglis kasa
Ir šleitus pikiuoja.
4. Katrie dirba, procavoja,
Tie gyven' kaip ponai:
Tur auksinį dzigorelį
Ir, juodą žiponą.
5. Parvažiuoję į Lietuvą
Pasirodo ponas, —
Kad ir tuščias jo kišenius,
Bet juodas žiponas.

Dain.: Juzė Dereškevičienė, 57.
Gimt.: Rudaminos par. Atv.: 1909.
Gyv.: 636 W. Mahanoy Ave., Mahanoy City, Pa. Užr.: 1949.VIII.22.
Arch.: R 29/12

10. Potpourri apie Forduką.

1. Dirbau kasykloj
Per nedėlėlę.
Kai sulaukiau subatėlės,
Savo naują Fordužėlį
Pamėginėtie.
2. Ipyliau geso
Penkis galionus.
Mano naujas Forduželis,
Pasiptūtes, kai pašėlęs
Tik virsavoja.
3. Per leiką važiuovm,
Leikas sudrebėjo.
Kaip padariau step ant geso,
Fordas subraškėjo.
4. Sušvilpė policmons,
Pasukau in šoną.
Subrokinau dvi liktarnias
Nog mano uzbono (?).
5. Twenty dollar's fainos
Aš užsimokėjau.
Susifiksines Forduką
Toli nubirbėjau.
6. Oi tu Fordai, Forduželi,
Nestok pas tą merguželę,
Pas tąją mergele.
7. Išsina mergelę
Pentytom lūpelėms.
Jos veidelis ne kai teptas,
Mėlynos akelės.

Ta pati Juzė Dereškevičienė.
Arch.: R 30/60

* Jums išsiųsime sekimas žinomų mūsų liaudies dainų, kaip "šeriau žirgelį per nedėlėlę ir kitų.

JAUNOJI KARTA

DIRVOS skyrius jaunimui

Lėdžiama kiekvieno mėnesio trečią savaitę. • Redaguoja ALDONA AUGUSTINAVICIENE • 4579 West 157th Street, Cleveland 11, Ohio, Tel.: CL 6821.

AR NEREIKIA JAUNIMUI PRADĖTI DAUGIAU RAŠYTI?

Šiomis dienomis DRAUGO literatūriname novelės konkurse Nijolė Jankevičiūtė laimėjo pirmąją premiją. Šitai nudžiugino ir maloniai nustebino "Jaunosios Kartos" redakciją ypatinai dėl to, kad premijuotos novelės autorė yra tremties jaunimo atstovė. Jeigu ji augo Lietuvoje, tai brenimo tremtyje ir tremties gyvenimas, įvairūs skaudūs įvykiai, pagaliau išėjimo į laisvą gyvenimą, nei kūrėjų būtinio džiaugsmo, nei platesnių polėkių gyvenime. (O tuo ypatinai skundžiasi mūsų išeivijos jaunimas).

Kas skaitė premijuotą novelę "Ragana", galėjo žavėtis labai gražia lietuvių kalba ir subtilia lietuviška nuotaika. O juk tik vaikystės ir didžios jaunystės, praleistos Lietuvoje, prisiminimai privertė autorę sukurti tą grakščios lietuviškos dvasios kūrėnėlį.

I šią įvyki "Jaunosios Kartos" redakcija norėtų atkreipti ypatingą dėmesį dar ir dėl to, kad ji nepaprastai vertina ir brangina jaunųjų jėgų pasireiškimą lietuvių literatūroje. Kam rūpi mūsų krašto ir jo kultūros ateities gyvenimas, tas negali šaltai ir abejingai žiūrėti į tą savotišką spragą, kuri atsiranda dabarties mūsų kultūriname gyvenime. O ji kaip tik atsiranda, nes mūsų jaunieji (tas vadinamasis tremties jaunimas) per mažai stengiasi pasireikšti lietuviškos išeivijos kultūriname gyvenime. Jeigu toji spraga didėtų ir vyresnieji jaunime savo idejoms nei atgarsio, nei pasakėjų nerastų, — lietuviškoji kultūra menktų ir nebebūtų kam jos perduoti jau išeivijoje augančiai jaunajai kartai.

Tuos klausimus būtų galima plačiai ir išsamiai nagrinėti, paličiant daugeli sričių. Bet šiuo kartą mums rūpi jaunimo spaudos klausimas.

Gyvenant plačios išeivijos gyvenimą, jaunimo didesnis judė-

jimas ir jo centralizavimas yra įmanomas tik jaunimui skirtoje spaudoje. Tokios spaudos dar labai maža, tačiau ji plisti ir didėti tik tuo atveju, jeigu jaunimas ja labiau domėtis. Dėl to mes, labai susirūpinę, ir norime klausti, ar ne laikas mūsų jaunimui pradėti daugiau rašyti? Kam teko dirbti su lietuviškuoju jaunimu tremties stovyklose, tas puikiai prisimena eiles gabių ir netgi talentingų jaunuolių. Kodėl jie nerašo?

Juk visais laikais jaunimas — pats neramiausias elementas, nors dažnai ir labai kritiškai nusiteikęs. Bet tegul jis būna neramus, kritiškas ir koks tik tai nori, tik tegul nebūna pasyvus. Neveiklus jaunimas, i nieką nereaguojas, arba menkai tereaguojas mums siaubą kelia.

Kodėl taip yra? Ar jie nieko nebeturi pasakyti, ar jie nenori pasakyti? Ar svetimuose kraštuose gyvenant tolimos vaikystės ir dar lietuviškos jaunystės prisiminimai per mažai jiems sukelia emocijų? Argi naujas gyvenimas ir jų norų bei gyvenimo būtinybės susikryžijimas nesukelia jiems jokių problemų ir neduoda akstinų visa tai išgvildinti ne tik sau, bet ir savo draugams? Kodėl jie nerašo? Ar jie nenori išbandyti savo jėgų aukštesnio mintijimo formos pasireikšime? Kur gi mūsų gabieji jaunuoliai ir jaunuolės, kurių visada turėjo lietuvių tauta? Ar jie jau išsprendė visus gyvenimo klausimus ir nuramino savo sielas?

Nejaugi turėtume būti pesimistai ir galvoti, kad net ir šitie mūsų klausimai ne tik nebūs atsakyti, bet netgi liks nepastebėti.

Jaunosios autorės pavyzdys turėtų būti ryškus akstinas jaunimui daugiau rašyti. Ir tai ne tik savo džiaugsmui, bet ir mūsų tautinės kultūros atečiai.

A. Augustinavičienė

KNYGA

Knyga yra stebuklingas dalykas. Atskleis ją — negyvas, bežodis popieriaus pluoštas ima tau kalbėti įvairiais balsais. Iš jos pakyla žmonių būriai ir rodo grožybių grožybes, kokių tik nėra žemėje ir kokių nė būtų negali, kurias tik žmogaus siela tenujaucia. Knyga yra geras bičiulis, kuris guodžia mus nuiludusius, moko, rodo kelią, duoda patarimus, atidaro akis, kad aiškiau regėtume, ir ausis, kad geriau girdėtume. Bet jūs patys žinote, kad ne kiekviena knyga yra toks bičiulis. Yra daug tokių, kurias galima pavadinoti blogomis, nes jos nuodija mus, įkvepia klaidingų principų, bukina jautrumą, pakiauna netikrą gyvenimo sąvokas, užuot kėlusios į saulėtą gyvenimo viršūnę, traukia mus į ūkanotas žemumas.

Kažkur esu skaičiusi, kad knygos esančios akiniui, pro kuriuos žiūrime į pasaulį. Tai šventa tiesa. Nejuočiomis, patys nesuprasdami, mes patenkame į savo skaitomų knygų įtaką, savinamės jos skelbiamą pasaulėžiūrą ir nuomones. Ypač jauni būdami. Vyresnis žmogus kritiškiau ir viską žiūri. Jo nuomonės yra tvirtesnės, tai ir įtaka jam nėra tokia lengva, bet jaunimas, gyvenęs daugiau jaunais, negu protu, kurio sieloje kiekvienas išpūdis atsispindi, skaitomų knygų yra labai lengvai patraukiamas.

Milijonų milijonai knygų yra

pasaulyje. Jos skiriasi viena nuo kitos, kaip ir tie žmonės, kurie jas rašė. Venos šviečia skaidria dangaus šviesa, kitos blizga fosforine pragaros ugnimi. Eina per žmones ir renka derlių — vienos Dievui, kitos vėliniui. Juo gražiau jos parasytos, juo gausesnis tas derlius. Knygų visai abejingų, neįtraukiančių nei į vieną, nei į kitą pusę, nėra, kaip nėra nei visai abejingo darbo. Kiekviena perskaityta knyga palieka mūsų sieloje nors ir smulkiausia, vos teuzmatomą gėrio ar blogio grūdėlį.

Skaitymas yra labai svarbus mūsų dvasios augimo veiksnys. Jis yra pagrindinis kanalas, kuriuo ateina penas mūsų dvasiai. Kas laiko tą kanalą uždarą, to dvasios gyvenimas yra skurdus. Knygų negali atstoti jokios pasakaitos, jokios pamokos. Skaitoma dalyką galime daug geriau pasisavinti, negu girdimą. Anglų mokslininkas Čarlyle sako: "Visa, ką gali duoti mums universitetai ir aukštosios mokyklos, aukščiausios mokslo įstaigos, tėra tik tąsa to, ką pradėjo žemiausias laipsnis — išmokymas skaityti".

Todėl kiekvienas žmogus, jei nori išsivystyti ir protu žengti vis pirmyn, turi kasdien skaityti, paskirti nors pusę valandėlės, jei daugiau negali.

Kokios knygos yra skaitytinės? Pirmiausia tos, kuriose yra tiesa. Jei tai mokslo kny-

Darbas

O. Svett-Marden

"Dangus nepadeda žmogui, kuris nenori dirbti"

Sofokles

"Dangus nepagelbsti žm-

— Tu nori 50 cėchinų už biustą, — tarė tūlas Venecijos bajoras skulptoriui, — kurį tu padarei per 10 dienų.

— Užmiršti, — atsakė dailininkas, jog aš trisdešimt metų mokiausi, kad biustą per 10 dienų padaryčiau.

— Yra tik viena galimybė gabumams išlavinti — sako Sydney Smith'as. — Tai yra sunkus darbas.

— Darbas! Darbas! Darbas!

— buvo Juozo Reynoldo, Dovidė Wilke ir daugelio didžiųjų žmonių šūkis. Tik tokiu būdu jie galėjo palikti pasaulyje pėdsakus.

Voltaire sakydavo: "Kasdien prie darbo".

Walter Scottas tardavo: "Niekuomet be darbo".

Michael Angelo buvo nuostabus darbininkas. Jis miegojo nusirengdamas, pasiryžęs dirbti, kai tik pabus. Savo miegamajame jis laikė marmuro gabalą, kad galėtų dirbti naktį, jeigu neužmigdavo. Jo mylimiausias paveikslas buvo senelės ant vežimuko, ant kurio buvo laikrodžio su parašu "Dar mokausi".

Kai Michael Angelo apako, prašė vedamas į Belvederą, kur rankomis čiupinėjo statulas.

Cobdens paprastai sakydavo: "Dirbu, kaip arklys".

Kompozitorius Haendelis dirbo už dvyliką žmonių. Niekas nepajėgdavo jo atitraukti nuo darbo.

Lordas Palmerston nepaprastai dirbo netgi senyvaime amžiuje. Kai jį paklauskavo, kurie metai jam buvo sėkmingiausi darbai, jis atsakydavo: "Sep-

tintiasdešimt devinti metai". Tada jam buvo tiek metų.

Humboldtas buvo vienas didžiausių darbininkų pasauly.

Vasarą jis keldavo ketvirtą valandą ir sakydavo, kad darbo būtinybė yra tokia, kaip miego ir maisto.

Walter Scottas buvo nepaprasto darbštumo pavyzdys. Jis per du mėnesius parašydavo vieną knygą. Ir tas tęsėsi visą jo darbštų gyvenimą.

Danielius Websteris sakydavo: "Dirbau ilgiau, negu 12 valandų kasdien per 50 metų."

Karolis Foxas tapo didžiu kalbėtoju, tačiau mažai kas težinojo, kiek jis dirbo ir kovojo, kad išplėtotų retorikos, "to visų menų meno" talentą.

Henrikas Clay ištisus metus deklamavo tvarte Virginijoje klausytojams — gyvuliams.

— Aš negaliu praleisti dienos, nesilavindamas iškalbingume, — sakydavo jis.

Cezaris valdė žmones baime, Cicero — juos, patraukdamas.

Pirmojo įtaka praeiviams drauge su juo pačiu, antrojo — gyvena dar ir šiandien.

Beecher lavinosi retorikos mene, kalbėdamas ištisas vasaras tarp girių ir ganyklų.

— Dirbk arba pražūk — tai gamtos įstatymas. Jis lygiai užrašytas ant žvaigždžių, kaip ir ant žemės. Pražūk protiška, fiziškai, doriškai! Tas įstatymas yra nepermaldaujamas. Jei esame tinginiai ir toki norime būti, gyvenime būsime priversti likti silpni.

Iš veikalo "Gyvenimo mokykla"

J. Baltrušaitis

AMŽIŲ VARPAS

Už pasakos kaido, kur vargas nutilo, Kur širdys ir troškini, ir alkui apkurto, Senovinė varpinė stūkso už šilo, Kaip vadas, pakalnėje varpo užburto...

Kas alkdamas gaudo tik mirksnio gerovę, Ir žemiškam vyliui atverdamas širdį Iš žemės tuštybės širdies neišrovė, Tas dangiškos psalmės stebuklo negirdi...

Tik tą, kas iš vyliaus šios žemės atbunda, Jis dosniai atmoka, lyg kviečia į puotą, Vis gaudžia, vis dunda ir dunda, Ir didina, daugina dovaną duotą.

gos, jose turi būti mokslo faktai, nesuklastoti jokios tendencijos. Mokslo hipotezės negali būti paduodamos, kaip tikra neabejotina tiesa. Jei tai dailioji literatūra, — joje turi būti gyvenimo tiesa. Tikrame dailės veikale visados yra gyvenimo tiesa, nes kiekvienas tikras me-

nininkas pasiekia dalykų branduolį ir, žiūrėdamas į gyvenimą sub specie aeternitatis — amžinybės žvilgsniu, mato jo visumą, ne tik tą dalelę, kuri yra pirštu prikišama. Iš Marijos Pečkauskaitės pedagoginių raštų

Šviesus šešėlis

MYKOLAITIS PUTINAS

Pirmieji gandai, lėmę Tėvynei laisvę, teskamba Lietuvoje sieloje visur ir visuomet.

Petro šilėno kambarį nepaprastai ramu ir tylu. Paskutinės sutemų meto valandos sklaidosi, tirpsta iš lėto, nepastebimai. Mėlynas prieblandis temsta, nyksta, — ir šit jau pro langą juoda naktis žvelgia. Kambarį šviesuos tik nuo besikūrenančio krosnies.

Malkos liepsnoja, spragsi, o raudoni šviesos ruožai, įsiveržę į kambarį, šliaužia sienomis, mirga paveikslų rėmuose, nikelinėse komodo rankelėse, rašomojo stalo pažibose. Kartais šmėkstelėja vienon kėrtėn, kartais kiton, o kai kada ir visą kambarį siurbtelėja.

Tada visi šešėliai palubiais, pasieniais pas patį krosnį subėga, už komodo kerčių slepiasi, pastalėję tūno. Tačiau neilgam. Tuoj ir vėl jie tiesiasi, šliaužia tolyn, vis tolyn, kabinasi už kėdžių, vienas kitą stumia, — tai susitraukia, tai išsidriekia vis plačiau, plačiau...

Nusibodo Petriui drybsoti ant kanapės. Pakilo, pataisė malkas, pasispyrė kėdę arčiau ugnies, atsisėdo raitas prieš atlošėlį, užsidėjo ant jo alkūnes, parėmė delnais smakrą ir žiūri į liepsną. Tačiau nieko nemato. Svajoja.

...Vakar jį pasisakė, kad myli. Myli jį — Petrą šilėną... Irina — Irka myli... Dabar taip ir vadins ją: Irka... Gera Petriui, — smagu nuo tokių minčių. Kartais lyg diglėja kas, kritinėje, pereina šiltu alpesiu per kūną, suremia kvapą, — tuomet rodos nuo širdies kažkas į viršų kyla. Taip, meilė kelia žmogų. Petras šilėnas puikiai tai jaučia. Kaip jam gera, smagu, gūvu nuo vakar vakaro! Ko tik imsis — viskas sekasi, ką tik sumanys — rodos tuč tuojau ir įvyks.

Ir žmonės aplink toki geri. Ir jis visiemis geras. Ryta, eidamas konserton, sutiko Gedrūną. Iš tolo plačiai nusišypsojo — neiškentė.

— Na, sveikas gyvas, Pranyti! Kur droži. Ar nerašo kas mūsiškių?... Beje, kada padarysim posėdį? Turiu svarbų projektą dėl tremtinių grąžinimo ir sumanymą dėl Lietuvos atstatydimui. Taigi pranešk. Na, lik sveikas, brolyti, man skubu... — Ir draugiškai patrepinęs Praną per petį, nusijuokė balsu ir vikriai nužingsniavo tolyn.

O sutikęs redaktorių, pats pasisūlė parašyti straipsnį dėl bolševikų politikos Lietuvos klausimu.

Vakare, grįžęs namo, Petras nesijautė nuvargęs. Tačiau nei straipsnio rašė, nei savo projektą rūpinosi. Taip malonu štai paknapsoti vienam ramiai prieš besikūrenantį krosnį. Aplink prietamsa, — šešėliai čiaučo, o čia šviesu, — šilima bučiuoja, glosto veidą; rankas. Primerki akis ir mąstai, mąstai...

...Taip, meilė duoda pasitikėjimą savo jėgomis, o pasitikėjimas — didelis dalykas. Petras savaime jaučia, kad jeigu Irina jį pamilo, tai buvo dėl ko pamilti. Vadinasi, jis ne kažkoks Molio Motiejus — apsielidėlis, ar pastumdėlis, ar dargi šiaip jau pilkas, nieko nereiškias žmogelis. Ne! Šit — jis pats jaučia — esąs vyras kupinas pajėgų, energijos, iniciatyvos, o gal ir talentų...

Iš tiesų Petras šilėnas toksai ir buvo. Tik dar lig šiol neišbandė savo pajėgų ir nežinojo pasileptų savo dvasios turtų. Jau karo metu baigęs elektro-technikos institutą, netyčia gavo gerą vietą ginklų dirbtuvėse. Tokiu būdu ir nuo kariuomenės

buvo laisvas ir lietuvių kariuomenės darbe galėjo dalyvauti. Šilėnas buvo geras darbininkas. Dar studentaudamas pasizymėjo organizatoriaus gabumais, o dabar, nežiūrint jauno amžiaus, visų buvo laikomas rimtu visuomenės veikėju. Tačiau šilėnas ne tik tuo nesididžiavo, bet jis pats kaip ir nepastebėjo savo kilimo. Tai buvo geroji jo būdo ypatybė. Dėl to visi jį mylėjo ir prie jo linko.

Tiesa, ir paviršutine savo išvaizda šilėnas darė malonaus įspūdžio. Gražaus sudėjimo, į viršų suvertais plaukais, atviro veido, su smailiai apkirpta juoda barzduke, visados švariai apsitaigęs Petras atrodė tikras inteligentas, nors ne dabita.

Nežiūrint karšto savo patriotizmo, šilėnas neįsijautė nė mažiausios antipatijos svetimačiams. Draugavo su lietuviais, draugavo ir su nelietuviais. Mažą kad draugavo, dar gi įsimylėjo rusę...

— Tai kas, kad Irka rusė — mąstė vis dar teberemodamas prieš ugnį Petras, — negi vesti aš ją ketinu...

Staiga dingtelėjo jam visai nauja mintis:

— Gi jį pasisakė mane mylinti, ir aš sakiau, kad myliu. Kuo gi visa tai baigsis? Po karo aš grįšiu Lietuvon, o ji?... Pamestai, palikti ją?...

Petras išgastingai atsikėlė nuo kėdės ir perėjo porą kartų per kambarį.

Net keista šilėnui, kodėl, va, tik šiandien ėmė kilti tokių minčių. Iriną pažino jau daugiau, kaip pusę metų. Patiko jam tuojau. Buvo graži, be galo simpatinga. Patraukė jį kažkokių moterišku grakštumu, kurį reikė kiekvienas jos judesys, kiekvienas žodis. Įtikdavo savaime be noro įtikti, ar atrodyti gražesne, negu iš tiesų yra. Be to, išsilavinusi, idealistė, gero išauklėjimo ir sveikų pažiūrų, moki ir pajuokauti ir rimtai pakalbėti, — šilėnui, dar mažai pažinusiam moteris, atrodė tikra tobulybė, idealas.

Sužinojusi, kad šilėnas lietuvis, Irina nutarė arčiau su juo susipažinti. Ji apskritai domėjosi Rusijos svetimačiais, o ypač Lietuvą, kurią jai brolis karininkas aprašinėjo laiškuose iš fronto, dar karo pradžioje.

(Bus daugiau)

IVAIROS MINTYS

Vienas anglų rašytojas yra pastebėjęs, kad svarbiausia gyvenime: atskirti svarbius dalykus nuo nesvarbių ir turėti juos mąsma.

Sakoma, mandagumas esanti dorybė, kuri nieko nekainuoja, bet už kurią viską galima pirkti. Tačiau mandagumo sąvoka klaidingai suprantama, mandagumu vadinami išorinį žmogaus elgesį. Tikrasis mandagumas yra pagrįstas artimo meile, dorybe ir jo išorinis pasireiškimas privalo būti tik išdava meilės ir pagarbos nusiteikimo kitų žmonių atžvilgiu.

Mums būtų lengva sugyventi, jei sugebėtume bent šiek tiek objektyviai pažvelgti į save.

Jaunas žmogus galvoja, kad jaunystėje meilei reikia skirti labai daug laiko. Tačiau ne meilei, bet savo asmens turinimumui reikia skirti labai daug laiko, nes meilės pilnumas ir meilės pastovumas daug priklauso nuo asmenybės turinimumo.

"Aš esu kilnaus kraujo riteris ir atvykau kovoti čia dėl tos mergaitės garbės" — sako

Dažnai ištisus vakarus prasėdavo Petras Irinos šeimynėje. Ir ten visiems mokėjo įtikti — ir senutei motinai, ir brolienei, ir dviems jos vaikučiams. Daugiau nieko namuose ne buvo. Gerdavo arbatą, šnekučiuodavo, paskui eidavo prie pianino — Irina gerai skambino, Petras gražiai dainavo. Ir taip nejuociomis slinkdavo valandos. O netrukus paprastas palankumas, paskui simpatija, virto tikra meile. Abudu tai jautė, bet nedrįso prisipažinti ne tik vienas kitam, bet ir sau.

Keistas, rodos, dalykas. Jis — lietuvis patriotas, jį — rusė patriotė, jis vieno visuomenės sluoksnio, jį kito — ir vienas kitam nekenkė ir neketino kenkti. Abu jautė visiška savo sielų sutarimą ir patenkinimą. Nė vienas jiedvių ligšiol nebuvo nė pamastęs: kaip gi toliau eis gyvenimas, kas jų laukia ateity? Juk jiedu maža, kad ne vienos tautos, bet ir ne vieno tikėjimo. Jis — įsitikinęs katalikas, jį įsitikinusi pravoslavė. Ar maža dar kokių gyvenimo painių galėtų iškelti!

O šiandien, va, tokios mintys Petriui laimingiausias valandėles temdo. Nejaugi dėl to, kad dabar ne tik jaučia, bet ir žino, kad Irina jį myli, ir jis pats pasakė, kad taip pat myli? Nejaugi tik aname intymiausiajame nujautime vystosi laimė, o jį aiškėn iškelus ima irti visi tie saldūs lūkuraviškai, tolimi aidėsiai, o su jais ir laimė? Lygiai taip, kaip, išsisklaidžius rytmečio ūkanai, pamatai plikas uolas, purviną žemę, vietoj lauktujų žiedų ir žolynų.

Iš tiesų, Petras šilėnas šiandien mato, kad, ištarus tą magiškąjį "myliu", nyksta visa taip saldžiai jaudinusi meilės poezija. Šit, ima kilti visi gyvenimo klausimai — klausimėliai, painės — painelės. Petras jaučia, kad tas "myliu" įsaisė jį visa tai išrūti, išpauoti.

— Tai bent ne šiandien. Šiandien per greit, per skaudu. Petras vėl sėda prieš krosnį, vėl pasiremia delnais smakrą ir stengiasi su visomis smulkmenomis įsivaizduoti vakarykštį vakarą...

(Bus daugiau)

Walter Scott, žymusis anglų romantikas.

Ar jaunieji lietuviai išeivijoje bus tie riteriai vienišoms lietuvaiteis ir kovos dėl mūsų mergaičių garbės?

"Ką mes turime iš dabartinio gyvenimo ir savo jaunystės?" — dažnai skundžiasi jaunimas išeivijoje ir nepagalvoja, kad sunkiose mūsų tautos dienos eilių eilės lietuvių neieškojo jokios kitos laimės, išskyrus darbą ir kovą atgauti Lietuvos nepriklausomybę.

Seniausias ir gražiausias lietuviškas minties žurnalas.

MARGUTIS

Isteigė kompozitorius

A. VANAGAITIS

Kaina metams \$2.00
Susipažinti siunčiamas
dovanai.

6755 So. Western Ave.
Chicago 36, Ill.

Clevelande IR APYLINKĖSE

KULTūros Fondo PObUVIS BUS Šį ŠEŠTADIENį

Pirmiau buvęs sekmdienį numatytas Liet. Kulūros Fondo Clevelando skyriaus narių ir bičiulių pobūvis atkeltas į šį šeštadienį, 5:30 val. p.p. Kvietimai, atspausdinti sekmdieniu, galioja šeštadienį (bet nebe sekmdienį!) Jų galima gauti ir DIRVOJE. Taip pat ir prie įėjimo.

Pobūvis bus dr. Tamošaitis rezidencijoje, 26001 Lake Shore Blvd. Važiujama nuo Euclid Beach County Lines autobusu iki E. 260 gatvės.

Pobūvyje numatoma meninė programa, bus bufetas ir šokiai. Įėjimo mokestis 50c, jaunuoliams iki 16 metų amžiaus — 25c.

Pobūvio laikas pakeistas pereinamajam sekmdienį įvykusiame LKF skyriaus susirinkime, pačioje pabaigoje, kada daugumas susirinkimą buvo jau apleidę. Pakeitimo priežastis — šv. Jurgio parapija staiga paskelbė, kad rengianti savo pikniką šį sekmdienį. Nors dalis susirinkimo likusių buvo priešingi pobūvio perkėlimui į šeštadienį (ypač moterys, kurioms tai yra ruošos diena), bet už kelių užleidimų parapijos piknikui (nors ir labai netikėtai paskelbtam) buvo keli balsai daugiau.

KAMBARYS
1 — 2 asmenims. Galima virti.
1032 Linn Drive (33)

**BEFORE
YOU BORROW
TO BUY A HOME**
GET OUR
LOW RATES AND
HELPFUL TERMS

Mūsų specialybė
virtuvių, vonių, arkų ir
spalvotų langų
PERTAISYMAS

Taip pat popieriuojame arba
dažome kambarius

K. ŠTAUPAS

16908 Endora Rd. KE 1-8794

IŠTIKUS GAISRO NELAIMEI

Kada jūsų namai arba rąkandai tampa sunaikinti arba sugadinti ugnies, kreipkitės į P. J. KERSIS, dėl apkaivimo, ko visada reikalauja apdraudos kompanijos pirm, negu išmoka už nuostolius.

P. J. KERSIS
609-12 Society for Saving Bld.
Telef.: Main 1-1773.
Rezidencija: PENINSULA 2521

JONAS G. POLTER

Lietuvis
Namų Maliavotojas

Popieriuotojas

Apkainavimas ar patarimas reikale jūsų namo pagražinimo suteikiama nemokamai.

495 East 123rd St.
Telef.: POTomac 1-6899

Jokį kitą sekmdienį perkelti nebuvo galima, nes jie jau arba užimti, arba... yra pavojaus, kad vėl kita parapija ar dar kas nors staiga ko nesugalvos... Buvo keliama mintis, kad reikia iš anksto metams ar nors pusmečiui sudaryti visų parengimų programą ir pasidalinti sekmdienius, bet tuo tarpu Clevelande vargiai ar tai galima.

SLA 14-tos KUOPOS METINIS PIKNIKAS KITĄ SEKMADIENį

SLA 14-ta kuopa ir šią vasarą rengia didelį ir labai linksmą pikniką, į kurį, tikimasi, susirinks ne tik visi kuopos nariai su šeimomis, bet ir kiti kuopų sesės ir broliai, o taip pat bus daug svečių ir iš ne narių tarpo. Piknikas bus sekmdienį, rugpjūčio 27 dieną. Pradžią 2:00 val. Jis bus pas Joe Norris, labai gražioje vietoje, Picnic Garden. Važiuoti reikia Euclid Ave., iki Shardon Rt. (Rt. N 6), pasukti Shardon Rd. iki Rt. N 91, pasukti į dešinę ir važiuoti Rt 91 apie pusę mylios, ten bus pikniko vieta.

Piknike bus puikus orkestras, turtingas ir pigus bufetas, labai graži gamta. Įžangos mokestis tik 35c. Neturintieji kuo nuvažiuoti prašomi telefonuoti valdybos narei M. Miščikenei (MU 1-8966): valdyba žada pagelbėti.

TREMTINIŲ SUSIRINKIMAS

Naujoji Tremt. Draugijos valdyba šaukia narių susirinkimą šį sekmdienį, 11:30 val., Lietuvių Salėje. Valdyba praneša savo sumanymus. Kvietimą dalyvauti visus atvykusius tremtinius.

ISVYKSTA Į KOREJĄ

Kapralas Edson Perry Bendleris, Juozo Bendlerio sūnus, šį mėnesį su savo daliniu išvyksta į Korejos frontą.

Sen. ROBERT TAFT

respublikonų kandidatas į Senatą iš Ohio (jis jau daug metų atstovauja Ohio ir yra viena iš žymiausių politinių figūrų JAV), irgi pradeda savo rinkimų kampaniją šiandien didele prakalba Clevelande.

PASKUTINĖS KULT. DARŽELIŲ JUBILIEJAUS IŠKILMĖS

Šį sekmdienį Clevelando stadione, Chicago — Clevelando beisbolo rungtynių metu įvyks iškilmingas Darželių 25 metų jubiliejaus uždarymas. Iškilmingoje eisenoje kviečiamos dalyvauti visos tautinės grupės. Čiurlionėčiai kolektyviai dalyvaus šioje eisenoje. Smulkesnį informaciją apie tai bus paskelbta lietuviškoje radijo programoje, šį penktadienį, 7:00 val. vak.

CHAT PATERSON,

demokratų patrijos kandidatas į Kongresą nuo 22-os apylinkės, pradėjo radijo pranešimų eilę apie aktualius politikos įvykius. Tie pranešimai perduodami per Clevelando WGAR stotį, kiekvieną pirmadienį, 6:35 val. vak. 22-oji apylinkė yra didžiausia Kongresinė apylinkė visose JAV. Paterson jau yra žinomas iš savo radijo komentary per WERE stotį 1949 metais.

ANNA HARSHE

gimusi Suschkow, iš Virbalio, prašo atsiliepti Gustavą Suchackį (ar Sochackį), tariamai gyvenantį Clevelande. Kas jį pažįsta, prašomi jam pranešti, kad atsilieptų šiuo adresu: Mr. E. Schmidt, 18309 E. Park Dr., Cleveland 19. Telefonas: KE 1-0239.

STOP

Clevelando policijos viršininkas G. J. Matowitz dar kartą primena, kad susisiekimo ženklai mieste, kaip greičio ribos nurodymai arba STOP, yra padėti ne jums tyčia varžyti, bet jūsų ir kitų gyvybei bei turtui apsaugoti, todėl niekad nemokite ranka į juos, kaip nemojate ranka į savo gyvybę bei likimą, o laikykitės jų nurodymų: būsite laimingesni ir patys ir kitiems neteks jūsų keikti...

HIPPODROME

Rugp. 16 — 22 d. "711 Ocean Drive" su Edmond O'Brien ir Joanne Dru.

GERAS KAMBARYS

vienam vyrui, lietuviui. Kreiptis: 7210 Dellenbaugh Ave. UT 1-7639

IEŠKO 2 - 3 - 4 KAMBARIŲ
Prašo pranešti tel.: KE 1-3227
prieš 10:00 val. rytą ar po 9:00 v.v.

SUOPIS FURNITURE

6921 Wade Park EX 1-8709

Visokių rūšių baldai ir elektriniai bei kitoki reikmenys virtuvei ir kiekvienam Jūsų buto kambariui

ŽEMOS KAINOS — MALONUS PATARNAVIMAS

Patogi vieta apsipirkti lietuviams naujakuriams lietuviškoje krautuvėje

OUR BEST WISHES

To Our Many Friends aid Patrons

**The G. M. McKelvey
Company**

FEDERAL, HAZEL AND COMMERCE ST.

YOUNGSTOWN, OHIO

THE MAY CO.'S COOL BASEMENT

Jūsų pinigų taupomasis
**BALTASIS RUGPIUTINIS
IŠPARDAVIMAS**

Išparduodama

Reguliai 10.98 vilna kimštos

Satino antklodės

8.88

REG. 2.49 PLONOS ANTKLODĖS

1.98

Medvilninės plonos antklodės-pėdai populiaraus 70x80 colių dydžio. Pamatysit, kokioms jos minkštos ir lanksčios. Jos yra idealios vėsioms vasaros naktims.

Patrauklūs apvalkalai.

Išverčiami "patchwork" apvalkalai patraukliu Calico Rose raštu. Didelis spalvų kombinacijų pasirinkimas. Visi skalbiami. 72x85 colių dydžio.

4.99

Nuolaida ir PLUNKSNOS
PAGALVĖS

Reg. 4.98 pagalvės 10% pigiau 90% ančių plunksnų. Rausvi, žali ar mėlyni impilai. 21x27".

3.99

Reguliariai 39c
17" rankšluosčiai.

Iš dalies lininiai rankšluosčiai su spalvotomis juostomis kraštuose. 17 calių pločio

29c

Priimam užsakymus paštu ir telefonu — šaukit CHerry 1-3000 (Nepriimam COD už mažiau kaip 2.01, įskaitant mokestius)
Basement Domestic Department

BEST WISHES

*

CHIN'S PAGODA RESTAURANT

2092 Lee Road FA 1-3000

Greetings to Our Friends
and Patrons

CARLON'S TEXACO Service Station

17690 Lake Shore Blvd.
KE 1-6582

DP DEMESIUI!

Specialistai, ar nspecialistai,
mes jus išlavinsime šiose

LIEJYKLOS DARBO

specialybėse:

Liejimas
Inspekcija
Rankinis tiesinimas
"Shakeouts"
"Breakoff"
Modelių gaminimas

Garantuotas valandinis atlyginimas, plius uždarbis pagal padarytą kiekį. — Apmokamos šventės — Apmokamos atostogos — 5 dienų savaitė — Pastovus darbas.

LAKE CITY MALLEABLE
5000 Lakeside Ave.
(2 blokalį į šiaurę nuo St. Clair)

CLEVELAND, OHIO

Malonus Vasaros Laikas Praeis!

Žmogus turi rūpintis apie artėjančio rudens ir ateinančios žiemos reikalus.

Malonesne ateitim žmogui irgi reikia rūpintis ir tam tikslui reikia taupyti.

Taupymas yra tikras kelias į laimę. Lietuvių Bankas yra saugi ir pelninga taupymo vieta.

Santaupos čia yra apsaugotos Federal Insurance Corp. ir Jungtinių Amerikos Valstybių valdžios.

Čia ir šeštadieniais (subatomis) atidaryta iki 1 val. p. p.

THE SUPERIOR SAVINGS AND LOAN ASS'N.

6712 Superior Ave.

HE 1-2498

Metals pirmyn 1895-ais, Metals pirmyn 1950-ais

MONCRIEF
GAS • OIL • COAL

THE HENRY FURNACE CO., Medina, Ohio

P J KERSIS

609-12 Society for Savings Bldg.—Cleveland, Ohio

OFISO TELEF.: Main 1-1773. REZIDENCJA: PENINSULA 2521

Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiestiuose, kreipkitės į mane, gausia pigia kaina. Taipgi gausit patarnavimą įvairiose apdraudos-insurance reikaluose.

Sutaisau paskolas pirmo morgečio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

Pilnai padengta apdrauda UTah 1-4515

WM. DEBBS PAINTING CO.

Namų Pagražinimas iš Vidaus ir iš Lauko
7526 Star Avenue Cleveland 3, Ohio

I J. SAMAS - JEWELER

Persikėlė į naują didesnę ir gražesnę krautuvę

7007 Superior Ave. Greta Ezella Theatre

Dabar jau turime didesnę rinkinį Deimantų, Žiedų, Laikrodžių ir visokių graždaikčių, už nupigintą kainą.

Wilkelis Funeral Home

Valdžios pripažinta laidotuvių direktorė
Aldona Wilkelis - Wirby

Pilnas laidotuvių patarnavimas

—HAMMOND VARGONAI PER ŠERMENIS—

6202 SUPERIOR AVE.

HEnderson 1-9292

JAKUBS & SON FUNERAL HOME

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs
Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai

25 metai simpatingo ir rimto patarnavimo
6621 Edna Avenue ENdicott 1-1763